

בעוה"ש"ת

קונטרס

א סוף צו מחלוקת

וואס דאס איז א וואונדערליכע שיעור, געזאגט געווארן דורך
כבוד קדושת הרב הצדיק מוה"ר א"ש שליט"א
אריינצוברענגען אין אינו די ריינע און קלארע אמונה אין פאשעפער,
ווי אויף עצות און התחזקות וויאזוי אדורך צו גיין דעם לעבן בשלום.

פרשת קרח תשע"ב

געבויעט און באגרינדעט אויף די ווערטער פון אונזער הייליגער און פארקטיגער רבי
דער באהאלטענע ליכטיגקייט, דער הייליגער הויכער ליכט, אדוננו, מורינו ורבינו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

און אויף די ווערטער פון זיין תלמיד, מורינו הנאון הקדוש, א וואונדערליכע ליכט,
וואס קיין שום באהעלטעניש איז נישט פארהוילן פון איהם,

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

און עס איז צוזאמענפלאקטן מיט פסוקים פון תורה, גביאים, כתובים, און מאמרים
פון אנגעזעע הייליגע חכמים פון גמרא און מדרשים און הייליגן זוהר.

עס איז געברענגט געווארן צום דרוק
דורך היסדי ברוסלב - טא יארק יצ"ו

הכתובת להשיג את הספר הקדוש הזה וכל ספרי
אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע וספרי תלמידיו הקדושים

To obtain this and other Breslov publications

מוסדות היכל הקודש
וויליאמסבורג

Heichal Hakodesh Williamsburg

27 skillman st.

718-384-1652 ישיבה אפיס

מתיבתא היכל הקודש

Mesifita Heichal Hakodesh

1129-42nd street

brooklyn ny 11219

היכל הקודש מאנסי

Heichal Hakodesh Monsey

32 dolson rd.

347-733-7551

79 Decatur Avenue

347-243-2992

היכל הקודש

קרית יואל

Heichal Hakodesh

Kiryas Joel

8 hayes ct.

845-467-5299

בארץ ישראל

מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב

שע"ו עמותת "ישמח צדיק-קהילת ברסלב בגליל"
בנשיאות כ"ק מוהרא"ש שליט"א

רחוב רבי נחמן מברסלב 1 ת.ד. 421 יבנאל 15225

טלפון רב קווי 04-6708356

פקס: 04-6708359

Visit Our Web Site: www.breslevcity.co.il

לשמוע השיעורים 212-444-9191

Find our entire book selection on amazon.com

To donate and/or sponsor one of our books please call: 845-481-3321

א סוף צו מחלוקת

.א

אין פֿרשֿת קרח רעדט די תורה ארום באַריכות די האַרבֿקייט פון מחלוקת און וואס עס איז די סוף פון אלע בעלי מחלוקת; און ליידער האלט דאס נאך אָן ביז דעם היינטיגן טאג. צדיקים האבן געטייטשט אויף דעם וואס רש"י הקדוש זאגט (במדבר ט"ז א'): "פֿרשֿה זו יפֿה נדרשֿת" וכו', אז די פֿרשֿה וואס רעדט זיך פון די מחלוקת פון קרח אויף משה רבינו "יפֿה נדרשֿת", ווערט גוט געדרשֿנט און איבערגע'חזר'ט אין יעדע דור. דער פֿסוק זאגט (במדבר כ"ו יא'): "ובני קרח לא

מתו", די קינדער פון קרח זענען נישט געשטארבן.
טייטשן צדיקים אז אין יעדן דור זענען דא 'בני קרח'
וואס מאכן אן מחלוקת.

עס איז באוואוסט די מעשה וואס האט פאסירט
ביים אר"י הקדוש; ער איז געגאנגען מיט זיין גרויסן
תלמיד רבי חיים וויטאל ז"ל און איינער איז אים
באפאלן און זייער פארשעמט, און דער אר"י הקדוש
האט זיך גארנישט צוטהן געמאכט, נאר ער האט
אנגעכאפט די האנט פון רבי חיים וויטאל ז"ל און אים
געוואונקען ער זאל זיין שטיל און גארנישט צוריק
ענטפערן, אבער יענער האט נישט אויפגעהערט אים
מבזה צו זיין, רופט זיך אן דער אר"י הקדוש; "איך
זענט נאך אלץ נישט מודה צו מיר"? ענטפערט ער;
"ניין בשום פנים ואופן", און ער איז נעלם געווארן.
און וויבאלד רבי חיים וויטאל ז"ל איז געווען זייער א
נייגעריגער תלמיד און ער האט נאכגעקוקט און
געוואלט פארשטיין יעדע קלייניגקייט און יעדע ריר
ביי זיין הייליגן רבי דער אר"י הקדוש, האט ער אים
געפרעגט; רבי ווער איז דאס געווען? ענטפערט אים

א סוף צו מחלוקת

ה

זיין הייליגער רבי; דער מענטש האט אין זיך א ניצוץ פון קרח, און איך האב א ניצוץ פון משה רבינו עליו השלום, און ער געבט נאך אלץ נישט אויף. דער הייליגער רבי ברענגט (ספר המדות אות מריבה סימן פד): "אין יעדן בעל מחלוקת איז דא א ניצוץ פון [קרח] דתן ואבירם". און דאס זעהט מען אז ביי יעדע מחלוקת איז אלץ דא מענטשן וואס שפרינגען אויף און מוזן זיך קריגן.

ב.

רש"י זאגט אויפן פסוק (שם ט"ז א): 'ויקה קרח'; קרח האט זיך אפגעשיידט און אפגעטיילט פונעם גאנצען ציבור אויף אן עקסטערע זייט. און דאס איז א מורא'דיגער פגם, ווייל דער שלימות פון א איד איז, ער זאל זיך מקשר זיין מיט כלל נשמות ישראל, און אלע מצוות און תפילות און אלעס וואס ער לערנט זאל געטוהן ווערן מיט התקשרות אין

צוגעבינדענקייט צו גאנץ כלל ישראל, ווייל אפֿשֿר דורך זכות הרבים וועט ער אויכעט געהאלפֿן ווערן.

מען פֿארציילט אויפֿן הייליגן אפֿטער רב זי"ע דער בעל אוהב ישראל, אז ער האט זיך אמאל פֿארמט; דאס וואס מיינ ספֿר הייסט 'אוהב ישראל' איז זייער פֿאסיג, ווייל איך האב אזוי שטארק ליב אלע אידן אז אפֿילו פֿון די שֿכר פֿון מיינע מצות וואס איך טוה צעטייל איך זיך מיט אלע אידן. קומט אויס אז א איד דארף זיין שטענדיג מחובר מיט נאך אידן, וואס אזוי ארום וועט ער קיינמאל נישט אראפפאלן.

דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק ב סימן א'): "יעדער איד דארף זיך אויסארבעטן ער זאל זיין אזוי גרויס ער זאל געוועלטֿיגן אויף מלאכים". ווייל יעדער איד האט אין זיך צוויי מלאכים, דער יצר טוב און דער יצר הרע, אזוי ווי דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א סימן ע"ב): דער יצר הרע איז א מלאך און מען דארף אים קענען בייקומען. און וועגן דעם וועט ער אנגערופן 'יצר הרע' ווייל ער באשאפט אין מענטש דעם 'רע' ער זאל זיין א שלעכטער מענטש, דאס

א סוף צו מחלוקת

ז

מיינט 'יצ"ר הר"ע' ער איז מייצג דעם רע, (ע"ן ליקוטי מוהר"ן חלק א, סימן מ"ט). דער הייליגער רבי האט אמאל געזאגט (שיחות הר"ן סימן רמ"ט): [פאר איינעם וואס איז געווען זייער א גערוועזער און גערעגטער מענטש, אזוי ווייט אז ער פלעגט שלאגן זיינע ארבעטער מכות רצח ווען ער איז געווארן אין פעס]; פארוואס שטייט אין פסוק (בראשית לח, ז); 'ויהי ער רע בעיני הוי"ה', ער איז געווען שלעכט אינעם אייבערשטענס אויגן. ווייל ער האט פוגם געווען בברית און מוציא זרע לבטלה געווען רחמנא לצלן, עס וואלט געדארפט שטיין; 'ויהי ער רשע' בעיני הוי"ה? נאר אז איינער איז עובר אויף דעם חטא איז ער א איש רע, א בייזער מענטש און שטענדיג אויפגערעגט. עס איז דא מענטשן וואס האבן א תענוג צו טוען יענעם שלעכטס, אדער אין שטוב צו פייניגן די ווייב, און טשעפעט זיך אן פשוט אויף די גראדע ווענט און סעקירט זיין ווייב אויף יעדע זאך. דאס איז 'יצר הרע', ווייל מען באשאפט דאס שלעכט דורכדעם וואס מען זינדיגט רחמנא לצלן. און דאס דארף מען זיך אויסארבעטן און נאר

טוהן טובות און העלפן א צווייטן. ווידעראום איז דא דער 'יצר טוב' וואס איז אויף א מלאך און אויף אים דארף מען אויף האבן א ממשלה! ווייל ער וויל איינרעדן די מענטש; דו לערנסט דאך גוט, דו דאווענסט גוט, דו וועסט דאך באקומען אסאך שִׁכְר, דארף מען האבן א ממשלה אויף אים, און זאגן; איך דארף נישט קיין שִׁכְר, איך טוה דאס נאר פארן בורא פל עולם אליין, און אויב עס קומט מיר שִׁכְר, איז דא אזויפיל אידן ליידער וואס זענען זייער ווייט פונעם אייבערשטן און פון די תורה, געב איך זיי אנוועק מיין חלק עולם הבא אויכעט, זיי זאלן אלע האבן שִׁכְר און מיר זאלן זיך אלע צוטיילן.

זאגט אבער דער הייליגער רבי (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן א); אז אזא מענטש וואס האט א ממשלה איבער די מלאכים, ווילן זיי אים אראפּווארפן, ווייל זיי האבן קנאה, און די עצה איז, דאס וואס דער אייבערשטער האט געזאגט פאר משה רבינו; (שבת פ"ח:); 'אחוז בפסא כבודי' כאפט דיך אן אין פסא הכבוד. ווייל פון אונטערן פסא הכבוד קומען ארויס אלע יודישע

נשמות, און אויב א איד האלט זיך צוזאמען מיט
 נשמת ישראל קען אים קיינער נישט אראפּווארפן!
 ווייל דער עיקר וואס ווארפט אראפ דעם מענטש
 פונעם אייבערשטן, איז די שלעכטע מדה פון 'קנאה',
 און דאס עסט אים אויף, און אויב מען רייסט דאס
 נישט אויס אין די יוגנט, איז נאכדעם מוראדיג
 שווער. אזוי ווי חז"ל זאגן (שבת קנ"ב ע"ב); 'כל מי שיש
 לו קנאה בלבו עצמותיו מרקיבין', ווער עס האט קנאה
 ווערן זיינע ביינער פארפּוילט. און דאס גייט נישט
 ארויף אויף נאכ'ן טויט, נאר ווען דער מענטש לעבט
 נאך, עסט אים די קנאה אויף, און זיינע ביינער ווערן
 פארפּוילט. און דאס זעהט מען ביי קרח אז די קנאה
 האט אים אויפגעגעסן, און ער האט נישט
 אויסגעהאלטן אז מען האט געגעבן די נשיאות, פארן
 זיהן פון דעם פערטען קינד פון קהת, און נישט פאר
 אים וואס איז א זיהן פון דעם צווייטן קינד, און וועגן
 דעם האט ער אנגעארבעט אזא מין מחלוקת בין
 רחמנא לצלן די ערד האט אים איינגעשלינגען.

זעהט מען פון דעם, אז ווי עס איז דא מחלוקת איז דאס פון קנאה, אבער ווען א מענטש וויל גארנישט נאר דעם באשעפער, דעמאלטס שטערט אים קיינער נישט, ווייל ער ווייסט אז קיינער קען פון אים גארנישט צונעמען. דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן ה'); דער בורא פל עולמים איז אזוי גרויס אז עס קומט גענוג אויס פאר יעדן איינעם א חלק אין באשעפער. די משנה זאגט (סנהדרין פרק י', משנה א'); 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא' יעדער איד האט א חלק אין בורא פל עולמים. און ווען א מענטש זאל נישט האבן די שלעכטע מדה פון קנאה, וואלט ער געלעבט א גוט לעבן. חז"ל זאגן: (חולין ז:); 'בשמה יקראוה ובמקומה ישובוה', 'אין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו', א מענטש קען נישט אנרירן וואס איז אנגעגרייט פאר זיין חבר. און קיינער קען גארנישט צונעמען פון א מענטש. רבי נתן ז"ל זאגט; עס איז דא א הלכה ביי א ספר תורה (יורה דעה סימן רעד, סעיף ד); אז יעדער אות דארף זיין ארום גענומען מיט פארמעט און עס טאר נישט אנרירן איינער דעם אנדערן, אויב זא איז דאס שוין פסול. דאס זעלבע זאך אויב איין איד

רירט אן דעם צווייטן איד, איז ער שוין פֿסול. אָבער
 אז מען האט זיך ליב און מען האלט זיך צוזאם מיט
 אידן קען מען שוין נישט אַראַפּפּאלן, וועגן דעם דאַרף
 אַ איד שטענדיג בעטן פֿאר גאַנץ כּלל ישׂראל, און
 מלמד זכות זיין אויף זיי. אַוודאי און אַוודאי טאר מען
 נישט מודה זיין צו מינים און אפיקורסים, און מען
 דאַרף וויסן אז מיר האָבן אַ תּוֹרָה, און אַ שְׁלֶחַן עֲרוּף,
 און אז איינער גייט אַנוועק פֿון שְׁלֶחַן עֲרוּף, איז דא אַ
 מַצָּנָה פֿון (ויקרא יט, יז): 'הוֹכַח תּוֹכִיחַ עֲמִיתְךָ', און ווען
 עס קומט צו עקרי התּוֹרָה דאַרף מען זאָגן, אָבער דאַרף
 קען מען גלייך זעהן, אויב איינער מיינט דאס לשם
 שְׁמַיִם און זיין תּוֹכַחָה איז לשם שְׁמַיִם, אָדער ער מיינט
 דאס סתּם צו סיקרן וועגן קנאַה. צום ביישפּיל דער
 הייליגער סאַטמאַרער רב זי"ע, בעל דברי יואל, וואס
 כאַטש עס האט נישט געפּעלט קיין מתנגדים, האט ער
 זיך אַנוועק געשטעלט אויף זיין נקודה, און ווען נישט
 אים וואלטן אַלע געכאַפט געווארן מיט כפירות און
 אפיקורסות. אָבער בפּלליות דאַרפן זיך אידן האלטן

צוזאמען און מען דארף שטענדיג בעטן רחמים רבים,
אז אלע גזירות זאלן בטל ווערן פון אידן.

ג.

ווייטער זאגט רש"י (במדבר ט"ז ז): 'וקרח שפקח
היה' קרח וואס איז נא קלוג געווען, פארנוואס האט ער
געטוהן אזא נארישקייט און נישט מורא געהאט? נאר
'עינו הטעות' זיין אויג האט אים פארנארט. פּרעגט
דער הייליגער רבי רבי אלימלך זי"ע, פארנוואס כאפט
רש"י אן דעם לשון 'עינו הטעות' איין אויג האט אים
פארנארט, ער איז דען געווען בלינד אויף איין אויג?
נאר א איד דארף שטענדיג קוקן סיי 'גדלות הבורא'
און סיי 'שפלות עצמו'. אזוי זאגט אויף דער הייליגער
רבי (ליקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן ס"ז); ווען א איד ווערט
מקורב צום צדיק, עפנט אים דער צדיק אויף די אויגן,
ער זאל זעהן 'גדולת הבורא' דאס גרויסקייט פונעם
אייבערשטן, און שפירן אז דער באשעפער איז דא,
און רעדן צו אים, אבער 'והעיקר להסתפל על עצמו',

א סוף צו מחלוקת

יג

ער זאל אָנפֿאַנגען צו קוקן אויף זיך. ווייל דאס איז תלוי איינס אין אַנדערן, ווייל וואס מער אַ מענטש קוקט אויף גדולת הבורא זעהט ער מער שפלות עצמו, אז ער איז נאך זייער ווייט און ער האט נאך אסאך צו פאררעכטן. זאגט דער הייליגער רבי רבי אלימלך זי"ע, אז דאס איז געווען דער פגם פון קרח, ער האט טאקע געזעהן גדולת הבורא, אזוי ווי מען זעהט אז ער האט געזאגט (קרח טז, ג) : 'כי כל העדה פולם קדושים ובתוכם הוי"ה' אז יעדער איד איז הייליג, און דער אייבערשטער איז איבעראל אין יעדן איינעם. אבער ער האט נישט געזעהן קיין 'שפלות עצמו', ווייל ער האט געשפּעט פון משה רבינו און געזאגט (שם): "מדוע תתנשאו על קהל הוי"ה" פארוואס משה רבינו האלט זיך גרעסער פון אלע אידן. בשעת די תורה זאגט עדות, אז משה רבינו איז געווען דער גרעסטער עניו פון די גאנצע וועלט, וועגן דעם שטייט 'עיניו הטעות' איין אויג האט אים פארבלענדעט.

דער מדרש זאגט (במדבר רבה פרשה ט"ז סימן ו') אויף די מרגלים איז געזאגט געווארן די פסוק (ישעיה מד יח):

'לא ידעו ולא יבינו פי טח מראות עיניהם' זיי ווייסן
 נישט אין פארשטייען נישט, ווייל 'זייערע אויגן איז
 פארשטאפט פון צו זעהן'. האט מיין טאטע [הגה"צ
 גאב"ד טאקיי] זי"ע אמאל צוגעלייגט, פארנוואס דא
 שטייט יא דעם לשון אז ביידע אויגן זענען געווען
 פארשטאפט? נאר זיי זענען שוין געווען כופרים אויף,
 ווייל זיי האבן געזאגט 'פי חזק הוא ממנו' אפילו דער
 בעל הבית קען נישט ארויסטראגן זיינע פלים. דאס
 הייסט אז חלילה דער אייבערשטער קען זיך אויף
 נישט קיין עצה געבן מיט די פנענים. קומט אויס אז זיי
 האבן נישט געזעהן דעם 'גדלות הבורא', ווי דערואס
 זאגט דער זוהר הקדוש (שלח קנח.): פארנוואס האבן זיי
 געקריגט אויף ארץ ישראל? ווייל זיי האבן געוואוסט
 אז דארטן וועלן זיי נישט קענען זיין קיין מנהיגים, און
 זיי האבן געוואלט זיין מנהיגים, האבן זיי קיין 'שפלות
 עצמו' אויף נישט געהאט, קומט דאך אויס אז זיי
 זענען געווען בלינד אויף ביידע אויגן.

דער תרגום יונתן זאגט (במדבר יג טז): ווען משה
 רבינו האט געזעהן די עניויות פון יהושע האט ער אים

אָנגעוואונטשן 'יה יושיעך מעצת מרגלים' ער זאל
נישט געכאפט ווערן מיט די מרגלים. פֿרעגט יעדער
איינער, וואס האט דאס שייכות, אז ווייל ער האט
געזעהן זיין עניוהת האט ער אים געוואונטשן ער זאל
נישט געכאפט ווערן מיט די מרגלים? נאר מיר
געפונען (במדבר יא כח, וברש"י שם): ווען אַלדד ומידד
האבן נביאות געזאגט; 'משה מת ויהושע מכניס' משה
גייט שטארבן און יהושע גייט אריינברענגען די אידן
אין ארץ ישראל. איז יהושע געקומען צו לויפן און
געזאגט פאר משה רבינו; 'אדני משה פלאם'. האט
משה רבינו געזאגט הלוואי זאלן אלע זיין רבי'ס.
קומט אויס אז משה רבינו האט געזעהן אז יהושע וויל
נישט זיין קיין מנהיג, נאר ער וויל אז משה רבינו זאל
בלייבן דער רבי, האט יעצט משה רבינו מורא געהאט,
אז ווען די מרגלים וועלן קומען אויף ארץ ישראל, און
זיי האבן דאך יא געוואלט הנהגה, וועלן זיי דאך זאגן
שלעכטס אויף ארץ ישראל, כדי מען זאל נישט גיין
אויף ארץ ישראל, וועט ער זיך צו שטעלן צו זיי, און
אויכעט רעדן אויף ארץ ישראל, כאטש זיין פֿונדא איז

וועגן עניוונות, 'ער וויל נישט אז משה רבינו זאל שטארבן, וועגן דעם האט ער אים אנגעוואונטשן, ער זאל זיך נישט צושטעלן צו די מרגלים, ווייל עס האט נישט צו טוען איינס מיטן צווייטן, זיי זענען רשעים.

קומט אויס אז דער שלימות פון א מענטש איז, אז וואס מער ער קוקט אויף גדלות הבורא, ווערט ער געוואר אז ער איז גארנישט, אבער אז א מענטש זאל בלייבן ביי דעם אז ער איז גארנישט, איז אויך נישט גוט, ווייל נאכדעם וועט ער דאך גארנישט טוהן. וועגן דעם זאגט דער הייליגער רבי (ליקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן קכ"ה); שטייט א פסוק: 'ויגבה לבו בדרכי ה', אז 'בדרכי ה' ווען מען וויל זיין אן ערליכער איד, מעג מען זיך האלטן גרויס. און דאס איז וואס דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א', סימן ר'); אז מען דארף האבן צוויי בקיאות 'בקי ברצוא בקי בשוב'. ווייל ווען א מענטש ווייסט אז דער באשעפער איז זייער גרויס, וואס דאס איז 'בקי ברצוא', קומט דאך אויס אז ער איז גארנישט, קען ער דאך אינגאנצן

צופאלן, דארף ער האבן בקיאות אז ער איז יא, און ער זאל זיך נישט צופרעכן, וואס דאס איז 'בקי בשוב'.

חז"ל זאגן (נדה ל:): אפילו די גאנצע וועלט רופט דיר אן צדיק, זאלסטו זיין אין די ינע אויגן אזוי ווי א רשע. זאגט רבי נתן זכרוננו לברכה (ליקוטי הלכות, השפמת הבוקר הלכה א); די לשון איז 'כרשע' אזוי ווי א רשע, אבער נישט ממש א רשע, ווייל אויב נישט וועסטו נאכדעם אינגאנצן אנוועק גיין פון אידישקייט.

ד.

מיר געפונען ווייטער (במדבר טז יב): משה רבינו איז געגאנגען פרויבירן שלום מאכן מיט דתן ואבירם, אפער דאך וועלן זיי צוריק קומען, האבן זיי געזאגט: 'לא נעלה', מיר וועלן נישט ארויף גיין. זאגט רש"י: 'פיהם הכשילם' זייער מויל האט זיי געשטרויכלט, 'אין להם אלא ירידה' זיי וועלן טאקע נאר אראפגיין. זעהט מען פון דעם אז א מענטש דארף זייער אכטונג געבן אויפן דיבור. דער הייליגער רבי טייטשט (ליקוטי

מוהר"ן חלק א', סימן קי"ג; די משנה (אבות פרק ג): 'ונפרעים
 מן האדם מדעתו ושלא מדעתו' א מענטש ווערט
 באשטראפט מיט זיין וויסן און אן זיין וויסן. שטעלט
 זיך דער הייליגער רבי עס איז דאך א סתירה, אדער
 איז עס 'מדעתו' אדער 'שלא מדעתו'? ! פרענגט ער אן
 הקדמה פון בעל שם טוב הקדוש זי"ע; אז איידער
 מען משפט א מענטש פרעגט מען דעם מענטש אליין
 דעם פסק, אבער אז מען וועט אים פרעגן, האסט
 געטוען דאס און דאס, וואס קומט דיר? וועט ער טוען
 אלע פעולות שבעולם זיך צו פארענטפערן, און ער
 וועט זאגן, אז עס קומט מיר גארנישט! עס איז נישט
 ריכטיג! ווייל 'אדם קרוב אצל עצמו' און ער וועט זיך
 שטענדיג דן זיין לפי זכות, וואס טוט מען? מען
 פרעגט אים די זעלבע מעשה וואס ער האט געטוען,
 אויף א צווייטן, וואס זאגסטו צו דעם, אז דער און
 דער האט געטוען דאס און דאס?! און דעמאלטס
 פארדעט ער זיך נעבעך, און ער זאגט אז דעם דאך
 מען הענגען און דאס גלייכן. זאגט דער הייליגער רבי;
 דאס איז דער פשט אין די משנה: 'ונפרעים מן האדם
 מדעתו' דאס הייסט 'ער ווייסט', אבער דאך 'ושלא

א סוף צו מחלוקת

יט

מדעתו' ער כאפט נישט אז ער האט זיך יעצט אליין פאראורטיילט. דאס איז אויך וואס די רשעים האבן געזאגט פאר משה רבינו (קרח טז יד): 'העיני אנשים ההם תנקר' אפילו דו וועסט אויסשטעכן אונזערע אויגן, ווייל א צדיק מאכט אויף די אויגן, אז מען זאל קוקן גדלות הבורא און שפלות עצמו (עין ליקוטי מוהר"ן חלק ב סימן ס"ז) און זיי האבן דאך געהאלטן פארקערט, האבן זיי געזאגט אז אפילו דו ווילסט אויסשטעכן ביידע אויגן: 'לא נעלה' וועלן מיר נישט ארויף גיין.

ה.

רבי נתן זכרונו לברכה איז מסביר פארנוואס האט משה רבינו געבעטן דווקא עס זאל זיך עפענען די ערד? ! נאר עס איז דא 'שמים' און 'ארץ', ארץ איז די גשמיות און שמים איז רוחניות, און זיי האבן נישט געוואלט מודה זיין אז עס קען גיין צוזאמען, 'שמים וארץ', אז מען קען זיין אין הימל און מען קען זיין אויף דער ערד, וואס דאס איז א מוראדיגע פגם. און

דאס איז אויף געווען דער פּגם ווען קרַח האט אָנגעטווען יעדן מיט אַ טלית וואס איז געווען אינגאנצען תּכּלֵת, און געפּרעגט צו דאס איז מחיוב מיט ציצית? אָדער וואס ער האט געפּרעגט, וואס איז די דין מיט אַ הויז פּול מיט ספּרים, צו איז דאס מחיוב מיט מזוזה? ווייל ער האט נאר געוואלט שלימות! וואס באַמַת איז קיינער נישט געבאַרן געווארן קיין שלם.

דער מדרש ברענגט (בראשית רבה פרשה יא, סימן ו): אַ מין האט געפּרעגט אַ תּנא, אויב דער באשעפער וויל מצוות מילה, פארוואס האט ער נישט געמאכט אַז מען זאל געבאַרן ווערן גע'מל'עט? ! האט דער תּנא געזאגט ניין! אַ מענטש ווערט געבאַרן מיט אַ חסרון, אַזוי ווי 'תּורמוסים' אַ הארטע באנדעל, וואס מען דארף קאכן אסאך ביז עס קאכט זיך אַפּ, די זעלבע איז אַ מענטש אויף באשאפן געווארן מיט אַ ערלה, וואס איז אַ חסרון, און נאכדעם נעמט מען דאס אַראפּ פון אים. זעהט מען פון דעם אַז יעדער ווערט געבוירן מיט אַ חסרון נאר מען אַרבעט אויף דעם דאס אַראפּ

צונעמען, איינעם גייט דאס גלייך, איינעם גייט דאס שווערער, אבער קיינער קען נישט זאגן אז ער האלט ביים שלימות.

און דאס איז דער גאנצע סיבה פארנוואס א מענטש פאלט אראפ, אדער ער ווערט משוגע, אזוי ווי דער בעל שם טוב הקדוש זי"ע האט געזאגט: 'אז משוגע ווערט מען נאר פון גיאות'. דאס הייסט א מענטש וויל נאר א גאנצע און פערפעקט זאך, אבער וויבאלד עס גייט נישט אזוי, און עס איז נישטא אזא זאך, ווערט ער אינגאנצען צובראכן!. און א מענטש כאפט נישט אז מלאכים האט דער באשעפער גענוג אויבן, און זיי האבן נישט קיין שום חסרונות, אבער דער באשעפער וויל האבן אז א מענטש זאל זיין דא בזה העולם, וואס אלעס זעהט אויס גשמיות, אבער דאך ווייסט ער אז זיין גשמיות איז רוחניות. און דאס איז גאר דער עיקר שלימות, אז א מענטש וואס האט א ווייב מיט קינדער, און עס איז נאך א שווערע שטוב אויכעט, און עס גייט אויף אים איבער, פון דעסטוועגן דערהאלט ער זיך

און ער ברענגט אריין דעם באשעפער ביי זיך אין לעבן.

דאס האט קרח נישט געקענט פארשטיין, אזוי ווי דער פסוק זאגט (תהלים קו טז); 'וַיִּקְנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחְנֶה וְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ ה', ווי אזוי קען זיין ביידע צוזאמען, אז פון איין זייט איז ער משה רבינו, וואס די תורה זאגט אויף אים 'איש האלקים', און פון די אנדערע זייט איז ער 'במחנה' צווישן אלעמען, ווייל אז דו ביזט דבוק אין באשעפער וויאזוי קומט מען צו דיר מיט דין תורה'ס, אז דער האט מיר צוגענומען א אמפער! דער האט מיר צוגענומען א זאטל פון א אייזל! דער האט מיר צוגענומען א לייטער! וויאזוי גייט דאס צוזאמען? דאס זעלבע ביי אהרן וואס איז געגאנגען עוסק זיין אין שלום בית, און פארשטייט זיך אז מען דארף רעדן מיטן מאן און מיטן פרוי, און זיך אראפלאזן צו זיי, האבן זיי נישט געקענט פארשטיין ווי אזוי נאכדעם 'קדוש ה', גייסטו אריין לפגי ולפנים, אין קדשי קדשים? ! דאס גייט נישט צוזאמען. דאס זאגט דער זוהר הקדוש די וואכעדיגע סדרה; א

מענטש דארף מאכן פון רעכטס לינקס און פון לינקס רעכטס. אבער קרח האט געוואלט איבערדרייען און זאגן, אז עס איז נישטא אזא זאך, נאר אדער ימין, אדער שמאל, דאס איז געווען זיין פגם.

זאגט רבי נתן זכרוננו לברכה וועגן דעם האט זיי די ערד אויפגעגעסן און איינגעשלינגען, צו ווייזן אז משה רבינו האט באוויזן א וועג אז מען קען יא זיין מיט ארציות, און דאס איז גארנישט סותר פון זיין דבוק צום אייבערשטן, א מענטש קען ארבעטן-און קען לערנען און דאווענען, פארקערט דער גרעסטער חכמה פון א מענטש איז, ער זאל זיך קענען דערהאלטן. דער הייליגער רבי זאגט (ליקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן ס"ח); אז דאס גרויסקייט פון א מענטש איז, אז ער איז אויבן און אונטן, ער קען ביידע, און דאס איז טאקע די שווערסטע זאך, דערפאר נישט יעדער איינער קען האבן צו טוען מיט מענטשן.

דער מדרש זאגט (בראשית רבה פרשה א, סימן טו): עס איז דא א מחלוקת, שמאי זאגט 'השמים נבראו תחלה' די הימל איז באשאפן געווארן קודם. און הלל זאגט

ה'הארץ נבראו תחלה' די ערד איז קודם באשאפן געווארן. דאס הייסט שמאי איז געגאנגען נאר מיטן חומר הדין, עס איז נאר דא רוחניות וואס דאס איז הימעל, הלל ווידעראום איז געגאנגען בארציות נאר לקולא, איז געקומען רבי שמעון בר יוחאי און ער האט געזאגט, וואס קריגן זיי זיך שמאי און הלל? ! די וועלט איז באשאפן געווארן אזוי ווי א טאפ מיט א דעקל, אזוי ווי דער פסוק זאגט: 'בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ' ביידע צוזאמען די הימל מיט די ערד זענען באשאפן געווארן אינאיינעם. וואס איז רבי שמעון געקומען דא מחדש זיין? ! נאר דאס איז דער גאנצער לימוד פון קבלה, און פון זוהר הקדוש, אז מען קען מחבר זיין גשמיות מיט רוחניות, עס זאל גיין צוזאמען ביידע, און וועגן דעם זענען מיר אידן ברוך השם, און אז מען האט א ווייב איז דא הלכות, מען האט א גוף, דארף מען דאס אנטוען מיט ציצית און תפילין, מיט א בארד און פיאות, אז מען האט א הויז, האט מען א מזוזה און א מעקה, און אזוי ווייטער, קומט אויס אז אלעס איז געבינדען אינאיינעם.

א סוף צו מחלוקת

כח

חז"ל זאגן (ברכות ז:); גדולה שימושה של תורה יותר מלמודה. משמש זיין א תלמיד חכם איז נאכמער ווי מען לערנט. פארנואס? ווייל געווענליך ווען זעהט מען דעם רבין? אין שול! אבער אז ער רעדט מיט די רעפעצין, אדער ער דארף אכטונג געבן אויף די קינדער וכו', דאס זעהט מען נישט, דערפאר זאגן חז"ל 'גדולה שימושה של תורה יותר מלימודה', ווייל דייקא ביי גשמיות, קען מען נאכמער זעהן די גרויסקייט פון דעם רבין, וויאזוי ער פירט זיך מיט זיין ווייב, וויאזוי ער פירט זיך מיט די קינדער, און וויאזוי דער צדיק קען זיך בעסער און שענער דערהאלטן, און ווען ער איז שולדיג חובות, וויאזוי ער דערהאלט זיך, און באצאלט, און ער וועט נישט בא'גנב'ענען א מענטש. וועגן דעם ווער עס לערנט אין די ספרים פונעם הייליגן רבין, אדער פון רבי נתן ז"ל, בפרט די בריווען וואס ער האט געשריבן אין ספר עלים לתרופה, און זעהט זייער התנהגות אינעם טאג טעגליכען לעבן, קען ער זיך אויסלערנען וויאזוי זיך צו דערהאלטן.

מען זאגט אויפן בעל שם טוב הקדוש זי"ע אז ער
 האט אמאל געהערט א כרוז פון הימל; אז ער מוז נאך
 משמש זיין א תלמיד חכם, האט ער אסאך געבעטן
 דעם באשעפער ער זאל אים מגלה זיין ווער דער
 תלמוד חכם איז, האט מען אים מגלה געווען, אז אין
 בראד איז דא א צדיק וואס מען רופט אים רבי
 אפרים'ל פון בראד [ער איז געווען א זוהן פון הייליגן
 חכם צבי, און ער איז זייער גרויס געווען] אויף הרב
 הקדוש בעל תבואות שור, און דעם הייליגן פני יהושע
 זכרונם לברכה, זיי דארף ער משמש זיין. [איין נוסח
 איז אז נאר דעם רבי אפרים'ל זצוק"ל דארף ער
 משמש זיין], פארשטייט זיך אז ער איז געפארן צו רבי
 אפרים, און דער רבי אפרים איז געווען א
 אויסגעדארטער מענטש, און ער האט נישט געהאט
 קיין בלוט אין זיך, דערפאר איז אים שטענדיג קאלט
 געווען, און אפילו אין חודש תמוז וואס איז זייער
 הייס, האט ער געדארפט גיין מיט א פעלץ, און מיט א
 דאקענע, און אזוי האט ער געלערנט, און דער בעל
 שם טוב הקדוש, קומט אריין צו אים, פרגט ער דעם
 בעל שם טוב הקדוש, וואס וויל א איד? [ווייל ער

האט נישט געוואוסט אז דאס איז דער בעל שם טוב הקדוש, ענטפערט דער בעל שם טוב הקדוש; איך וויל משמש זיין א תלמיד חכם! זאגט ער אים דעמאלטס הייך מיר אן דעם אויוון, ווייל עס איז מיר זייער קאלט, דער בעל שם טוב הקדוש איז געווען מלא שמחה, אז יעצט וועט ער קענען משמש זיין א תלמיד חכם, און ער האט געברענגט האלץ און אנגעהייצט, ביז עס איז געווארן דארטן שטארק הייס, אז ער האט שוין געקענט אראפ נעמען פון זיך דעם פעלץ מיט'ן דאכענע, דער רבי אפרים האט אבער געהאט א שווערע רעבעצין, און ווען זי איז אהיים געקומען, און געזעהן דעם שטארקן היץ, האט זי זיך גענומען שרייען, ווער איז דא געווען און אנגעהייצט דעם אויוון!? עס קאסט דאך מיר אסאך געלט, און אויף ווינטער דארף מען דאס האבן, ווייל אויף זומער איז גענוג דו זאלסט גיין מיטן טילופ מיט'ן דאכענע, ווייל ווינטער אפילו מיט'ן דאכענע וועט נאך אויכעט קאלט זיין. און זי נעמט אויף אנשרייען דעם בעל שם טוב הקדוש, און דער בעל שם טוב הקדוש האט

געהאט חלישות הדעת, רופט זיך אן רבי אפרים צום
 בעל שם טוב הקדוש; "האט נישט קיין חלישות
 הדעת", און זאגט מיט דעם לשון: איך בין געווען אין
 הימל, און איך האב געזעהן, אז מען וויל דן זיין
 איינעם חס ושלום וכו', און יענער האט געהאט א
 שווערע בני בית, זענען געקומען אלע זכותים פון דעם
 וואס ער איז געווען שטיל אין שטוב און געהאט
 געדולד, כאטשיג זי האט אים פארשעמט און געשריגן
 אויף אים, און דאס איז בייגעקומען, אז מען האט אים
 געפסק'נט, אז עס קומט אים נישט קיין שום עונש.
 אבער פלוצלינג קומט אן א מלאך און שרייט, דאס איז
 אויף א לימוד זכות? האב איך זיך אנגענומען פאר
 דעם איד, און געזאגט, אז די אלע לימוד זכותים זענען
 גערעכט, זאל נאר דער מלאך אראפקומען אונטן, און
 האבן א ווייב, און לאמיר זעהן דעמאלטס ווי אזוי ער
 וועט זיך דערהאלטן! און ער איז טאקע
 אראפגעקומען אנגעקליידעט אין א גוף, אבער ער איז
 נאכדעם געקומען צו רבי אפרים, אז ער וויל זיך גטן,
 [יענער האט נישט געוואוסט גארנישט, ווער ער איז,
 און וואס ער איז] און איך האב אים געזאגט גטן

ווילסטו זיך? ! זאלסט זיך מקבל זיין, אז פון היינט אָן
 וועסטו נישט רעדן אויף קיין איין שווער שטוב. דער
 יונגערמאן האט נישט געוואוסט וואס ער רעדט צו
 אים וכו', דעם סיפור האט דעמאלטס רבי אפרים
 דערציילט פארן בעל שם טוב הקדוש זי"ע.

קומט אויס אז אויף א מענטש גייט איבער
 איבערגייעכץ, און אז ער דערהאלט זיך איז דאס די
 שענסטע זאך. און דאס לערנט מען פון א צדיק, און
 וועגן דעם דארף א מענטש זיין מקורב צו א צדיק און
 זעהן ווי אזוי ער פירט זיך אויף ביי גשמיות אויך.

דער אייבערשטער זאל העלפן מען זאל זיך קענען
 האלטן ביי ערליכע אידן וואס דורכדעם וועלן מיר
 אויכעט זיין ערליכע אידן.

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם